

A város

3 × 45 perces komplex témanap
(magyar, kreatív szövegalkotás, környezetismeret,
vizuális kultúra, ének-zene, tánc és dráma)

Miről szól ez
a tanegység?

Van, aki falun él, van, aki városban, van, aki a fővárosban. Akár így, akár úgy, mindenkinek van valamilyen képe a városról, amit lehet építeni, differenciálni. A fővárosról pedig akkor is érdemes a gyerekeknek többet megtudni, ha már jól ismerik, vagy ha még sosem jártak ott. Mindezt szövegeken, dalokon, képeken, mozgáson, minél több érzékleten keresztül.

Áttekintő vázlat

5.1 A város	3 × 45 perc
5.1a A világ és a lakótelep teremtése	25 perc
5.1b Dugó	20 perc
5.1c Körúti szél	30 perc
5.1d Fura városkép	15 perc
5.1e Saját városkép	45 perc
Összesen:	3 × 45 perc

Előkészületek

Előkészületek szempontjából sem mindegy, milyen településen élünk a gyerekekkel. A feladatok súlyozása, feldolgozási módja döntően ezen is múlik. Ha vidéken élünk, és Budapest világa távoli a gyerekeknek, akkor is érdemes megismerkedni a nagyvárosi élet mindennapjaival, képeivel. Ne féljünk hát a budapesti óráktól!

A képkalkotáshoz most egyszerű, sima színes papírokra van szükség. A képeket Blu Tack gyurmaragasztóval faliújságra, szekrényajtóra ragaszthatjuk. Vagy kifeszített zsinegekre csipeszekkel erősíthetjük fel a képeket, mintha egy udvar szárítókötelen lógnának. Ez is városképi hangulatot idéz.

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Birtalan Ferenc:
Teremtéstörténet
Bartos Erika: *Dugó*
Kántor Péter: *Körúti szél*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor,
hangfal

Rajzlap, színes papírok
Olló, ragasztó
(Blu Tack vagy zsineg,
csipesz a galériához)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A (nagy)városi élet felidézése minél érzékletesebben.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Animációs film megtekintése, bibliai történet felidézése

Vers olvasása, értelmezése

Közös szóbeli mesealkotás

Versolvasás, ritmizálás mozgással

Zenehallgatás

Versből szógyűjtés, hangutánzók

Hangutánzás, mozgás zenére

Képgaléria megtekintése

Festmény megtekintése, képolvásás

Papírkollázs készítése

Egymás képeinek megtekintése, beszélgetés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Rajzlap, színes papírok

Olló, ragasztó

(Blu Tack vagy zsineg, csipesz a galériához)

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 A város

5.1a A világ és a lakótelep teremtése

Egy animációs kisfilm segítségével idézzük fel a gyerekekkel a teremtés hét napjának eseményeit (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Az eredetileg angol nyelvű film hang nélkül került *A teremtés hét napja* című tankockára, így a képeket látva mi magunk mesélhetjük el, mi történik éppen.

Olvassuk el [Birtalan Ferenc Teremtéstörténet](#) című versét, és keressük meg a leviccesebb sorokat!

„Javítsuk ki” a verset! Melyek azok a sorok és gondolatok, amelyek egyeznek a Bibliával, és melyek nem? Van-e olyan sor, ami önmagában igaz, de „rossz helyen” van? Kinek adta Isten a lelkét a leheletével?

Szerintetek ki meséli el ezt a teremtéstörténetet? Hol él az illető? Mi utal rá, hogy még gyerek?

Birtalan Ferenc versében a versbeszélő gyerek igazából azt meséli el, hogyan lett a világ, ami lakótelepekből áll. Valószínűleg ő is egy lakótelepen él. Mindezt a világ teremtésének mintájára képzele el.

És a mi településünk vajon hogyan keletkezett? Alkossunk erről közösen egy legendamesét, ami kezdődhet így:

Egyszer régen, nagyon régen az Úristen lenézett a Földre, és meglátta... (a település neve, ahol élünk).

– Ej de jó kis hely ez – gondolta az Úristen. – Itt biztosan boldogan élhetnének az emberek! De ahhoz, hogy boldogok legyenek, előbb teremtenem kell... – innen a gyerekek folytathatják, mi mindent teremtett az Isten a településükön, hogy boldogan élhessenek a lakói.

5.1b Dugó

A városban, főleg a nagyvárosban, ahol nagyon sok ember él, nem mindig könnyű az élet. Beszélgessünk arról, hogy ki ült már olyan autóban, ami dugóba ragadt? Mi történik ilyenkor? Tegyük úgy, mintha dugóban ülnénk! Utánozzuk a dudák, a kürtök hangját!

Erről szól [Bartos Erika Dugó](#) című verse is. Olvassuk el a verset, majd a gyerekek álljanak fel a helyükről! A tanító olvassa ritmusosan az ütemhangsúlyos verset, a gyerekek pedig topogjanak helyben, majd tegyenek néhány apró lépést előre-hátra, nézzenek jobbra-balra, forgolódhatnak is egy kicsit.

A helyben topogás sokáig lassú: minden ütem első, főhangsúlyos szótagjára lépjenek egyet. Türelmetlenné az utolsó előtti sorban válik, ahol minden szóra toppantsanak:

JEGYZETEIM

Dugó van a | Nagykörúton,
Nagyon lassan | haladunk!
Biztos, hogy még | fél órán át
Benzingőzben | maradunk.

...
Dugó van a | Nagykörúton,
Várakozunk | mérgesen,
Mikor | érünk | végre | haza?
Jobb, ha meg sem | kérdezem.

Andorka Péter, kortárs zeneszerzőnk gyerekeknek szóló kórusművet alkotott Bartos Erika versét felhasználva. Hallgassuk meg a zeneművet, és nézzük meg a hozzá készült animációt (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Beszéljük meg, mivel fejezi ki a zeneszerző a feszültséget, fejetlenséget, amit a dugó okozott!

Vedd figyelembe!

Tisztázzuk a gyerekekkel, hol van a Nagykörút, és milyen szerepet tölt be Budapesten! A legfontosabb információkat megtaláljuk a Wikipédián (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán is).

5.1c Körúti szél

Ha már a körúton járunk, hallgassuk meg [Kántor Péter Körúti szél](#) című versét a Cimbaliband előadásában (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

30
perc

Mielőtt a verssel foglalkoznánk, kérjük meg a gyerekeket, hogy sorolják fel, milyen hangszereket ismertek fel a videóban! A gitárt, a dobot biztosan mindenki felismeri. Valószínűleg észreveszik a rövid időre feltűnő hegedűt is. A nagybőgő viszont már kevésbé ismert, nem beszélve a cimbalomról, amiről a nevét kapta a zenekar.

Ezután olvassuk el Kántor Péter versét, és figyeljük meg, mi mindent csinál ez a szél a körúton! Milyen szavakkal jelzi a költő, hogy fúj a szél? Keressünk a versben hangutánzó szavakat!

Mivel fejezi ki a költő, hogy ez a szél eléggé szemtelen, nem nagyon tanult illemt? Miért illik ide az egyébként elég durva *belepofázik* kifejezés?

Most próbáljuk utánozni a szél hangját úgy, ahogy a versben szerepel: morogjunk, nevetgéljünk, zokogjunk, huhogjunk, tütüljünk, füttyörésszünk, sóhajtozzunk, torombitáljunk, hegedüdjünk!

Vajon miért használja ilyen furán ezt a két zenei kifejezést a költő? Milyen hangra emlékeztet így a két szó?

Nemcsak a szélhangok, hanem a szél mozgásai is jellegzetesek a versben. Hallgassuk meg újra a dalt, és a gyerekek improvizáljanak spontán mozgást a zenére, mintha ők lennének a körúti szél!

Állítsuk meg a videót a végén, és nézzük meg jól a záróképet! Mit veszünk észre? Mi hiányzik a képről? (A Körút.)

Hallgassuk meg a gyerekek válaszait, és ha nem jönnek rá, végül mondjuk meg mi a választ! Ha valaki rájön, máris kapcsolódhatunk hozzá.

Bizony, a Körút – akár a Nagykörút, akár a Kiskörút – hiányzik a zenészek körül. Biztosan nehezebb lett volna a felvételt ott elkészíteni.

Tegyük most egy virtuális sétát: nézzünk meg néhány képet Budapest körútjairól a *Körúti séta* című tankockán (elérhető a ref-tantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Klikkeléssel a képek nagyíthatók. Az *i* betűre helyezve a kurzort megjelenik a kép felirata is.

5.1d Fura városkép

15
perc

Kántor Péter szeles városképe elég fura. Most nézzünk meg a gyerekekkel egy másik fura városképet: Paul Klee *Városkép* című festményét (elérhető a ref-tantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán, a *Városkép* című tankockán)! A képre kattintva a festmény kinagyítható.

Milyen formákból építette fel a város képét a festő? Miből látszik, hogy ez egy város? Miért nem falu vagy erdő? Mit fejeznek ki a szoros formák? Hogyan jelenhetne meg a képen a szél?

Nézzünk meg néhány gyermekmunkát is a tankockán, ami a *Városkép* nyomán készült! Melyik a leginkább „szeles”? Miért?

5.1e Saját városkép

45
perc

Készítsenek a gyerekek hasonló képet a saját településükről geometrikus elemek kivágásával színes papírból!

Az elkészült munkákból készítsünk galériát, és nézzük meg egymás munkáit! Kinek melyik tetszik, és miért?

Nevezzünk meg legeket! Melyik a legszebb, a legszelesebb, a legszínesebb, a legfurább, a legérdekesebb, a leg...? (A gyerekek folytathatják a sort.)